

Сімейна медіація

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Цикл професійної підготовки</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/заочна/дистанційна/змішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>5курс, весняний семестри</i>
Обсяг дисципліни	<i>3 кред. ЄКТС/90 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік</i>
Розклад занять	<i>Лекції: 18 Практичні заняття: 18 (54 СРС), реф.</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: к.філос.н., доц. Коломієць Тетяна Володимирівна 096-327-05-56 tana_kol@ukr.net практичні: ст.викл. Баханов Олексій Юрійович</i>
Розміщення курсу	<i>Moodle</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

У розмаїтті соціальних конфліктів окреме місце займають сімейні конфлікти. Сімейні конфлікти – це суперечності між членами сім'ї на основі зіткнення протилежно спрямованих мотивів, цінностей, поглядів а також конфлікти гендерних ролей та суперечності між експектаціями та реальністю в їх реалізації. Проходження курсу дасть можливість визначати, діагностувати та регулювати сімейні конфлікти за допомогою одного з найдієвіших інструментів – медіації.

Серед різноманітних інструментів врегулювання конфліктів: примирення, арбітраж, фасилітація та медіація одними з найбільш ефективних і оптимальних є медіація. Медіація – це неформалізована, але чітко структурована процедура врегулювання конфлікту за участі нейтрального посередника (медіатора), який підтримує сторони у досягненні ними взаємовигідного рішення. Основні принципи медіації – рівність сторін, неупередженість, конфіденційність та добровільність дають змогу у процесі вирішення конфлікту досягнути консенсусу з максимальним урахуванням бажань та вимог конфлікуючих сторін (win-win).

Завдяки засвоєнню змісту курсу студенти матимуть можливість аналізувати історичні передумови та ціннісні основи сімейної медіації, шляхи врегулювання конфлікту, що спираються на новітні соціологічні дослідження. Викладач надаватиме цілісний огляд багатоманітних підходів до

визначення сучасних сімейних конфліктів та характеризуватиме соціальні причини їх виникнення і особливості прояву. На заняттях буде виявлено принципи та технології сімейної медіації як найоптимальнішого інструменту врегулювання конфліктів. Викладач продемонструє роль посередництва і переговорів у врегулюванні і трансформації конфлікту.

Студенти вмітимуть здійснювати аналіз причин, динаміки та наслідків конфлікту шляхом побудови карти конфлікту на практичних заняттях. Від студентів очікується вміння застосовувати сучасні принципи, моделі та техніки сімейної медіації в процесі врегулювання конфліктів. Для провадження подальшої професійної діяльності студенти набувають навичок активного слухання, ненасильницького спілкування, розвитку емоційного інтелекту в процесі врегулювання конфлікту, отримують знання щодо особливостей процесу сімейної медіації.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься в межах навчальних занять, а також в межах консультацій з викладачем, місце та час якої повідомляється студентам додатково.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК01);
- Навички міжособистісної взаємодії (ЗК07);
- Здатність здійснювати аналіз соціальних причин та наслідків конфлікту (ФК9);
- Здатність організовувати та підтримувати безпечний та комфортний простір для конструктивних переговорів (ФК10);
- Здатність здійснювати процедуру медіації, налагоджувати та підтримувати комунікацію між різними сторонами конфлікту (ФК11);

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

- Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (РН04);
- Розуміти соціологічні теорії конфліктів та миру, причин та особливостей перебігу регіональних та етнічних конфліктів у світі, методів та процедур їх врегулювання та попередження (РН13);

Після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання:

- джерел виникнення, структури та видів сімейних конфліктів;
- трансформаційних процесів сім'ї в сучасних умовах як одного з джерел сімейних конфліктів;
- природи виникнення та поняття сімейної медіації;
- ціннісних засад медіації;
- основних етапів сімейної медіації як процедури;
- характерних рис та перспективу розвитку сімейної медіації в Україні;

Уміння:

- здійснювати критичний аналіз причин виникнення сімейних конфліктів та способів їх врегулювання;
- знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел стосовно проблематики сімейних конфліктів;
- працювати з картою конфлікту;
- з'ясувати позиції та інтереси учасників конфлікту;
- проводити процедуру сімейної медіації;
- використовувати знання процедури проведення сімейної медіації у професійній діяльності;

Студенти також отримають практичний досвід формування імітаційних кейсів, застосування сучасних моделей, стадій, технік сімейної медіації у своїй професійній та громадській діяльності.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна вивчається після опанування соціально-політичних, соціологічних та правових дисциплін.

Дисципліна перебуває у певному зв'язку з такими дисциплінами, як «Сучасні соціологічні теорії» та «Теорія і практика переговорних процесів», що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту пропонованої дисципліни.

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опановувати комунікативні навички та вирішувати складні конфліктні ситуації під час професійної діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього:	у тому числі:		
		Лекції	Практичні	СРС
Тема 1. Трансформація сучасної сім'ї як формування підґрунтя сімейних конфліктів.	10	2	2	6
Тема 2. Сімейні конфлікти: поняття, підходи, типологія.	10	2	2	6
Тема 3. Поняття, принципи та процедура сімейної медіації.	10	2	2	6
Тема 4. Діти в сімейних конфліктах та в сімейній медіації.	10	2	2	6
Тема 5. Попередній етап сімейної медіації: особливості і завдання.	10	2	2	6
Тема 6. Емоційний інтелект в сімейній медіації.	10	2	2	6
Тема 7. Моделі і техніки сімейної медіації.	10	2	2	6
Тема 8. Роль та професійні компетентності медіатора в процесі сімейної медіації.	10	2	2	6
Тема 9. Перспективи розвитку сімейної медіації в Україні і за кордоном.	8	2	2	4
Залік	2		2	
Всього годин:	90	18	18	54

Заочна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
Тема 1. Трансформація сучасної сім'ї як формування підґрунтя сімейних конфліктів.	33,5	1,5	2	30
Тема 2. Сімейні конфлікти: поняття, підходи, типологія.	33,5	1,5	2	30
Тема 3. Поняття, принципи та процедура сімейної медіації.	23	1	2	20
Всього годин	90	4	6	80

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Від співпраці до примирення: посібник для лідерів громадянського суспільства / Під заг.ред. Смірнова О.К. Автори-упорядники: Араджионі А.А., Брунова-Калісецька І.В., Гусев А.І., Терещенко І.Г., Тищенко Ю.А. – Київ: Видавництво ЧП «Золоті ворота», 2015р., 207 стор.
2. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.
3. Конфліктологія : навчальний посібник / Г.В. Гребеньков, І.І. Ковальова, Ю.М. Красноносів, В.С. Ромадікіна, А.О. Смоктей, О.В. Тимченко ; за редакцією Г. В. Гребенькова ; Міністерство внутрішніх справ України, Донецький юридичний інститут Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. - Львів : Видавництво "Магнолія 2006", 2019. - 228 с.
https://opac.kpi.ua/F/UJEY5A5JSEA14IBUCUC19L6GE8MSSVLX9HNNK665F5AQSAAEJAU-44654?func=full-set-set&set_number=003278&set_entry=000002&format=037
4. Кутуєв, Павло Володимирович. Конфліктологія: соціологічна перспектива : навчальний посібник / П.В. Кутуєв. - Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. - 187 с.
https://opac.kpi.ua/F/UJEY5A5JSEA14IBUCUC19L6GE8MSSVLX9HNNK665F5AQSAAEJAU-45559?func=full-set-set&set_number=003278&set_entry=000005&format=040
5. Луцишин Г. І. Конфліктологія та теорія переговорів : навчальний посібник / Г.І. Луцишин ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Львівська політехніка". - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. - 197 с.
https://opac.kpi.ua/F/UJEY5A5JSEA14IBUCUC19L6GE8MSSVLX9HNNK665F5AQSAAEJAU-45239?func=full-set-set&set_number=003278&set_entry=000004&format=037

4.2 Допоміжна література:

1. . Агеева В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму./ В.Агеева. – К.: Факт, 2008. – 360с.
2. Веремчук А. М. Конфлікти у спілкуванні та шляхи їх розв'язання. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України. Проблеми загальної та педагогічної психології. 2012. Т. 24. ч. 6. С. 67–74.
3. Збірка статей «5 років діалогу і 25 років медіації в Україні: від протистояння до порозуміння» [редактори-укладачі: А. Гусев, К.Гусева, Г. Похмелкіна. За заг. ред. І. Терещенко] - К.: ВАІТЕ, 2019. - 340 с.: іл. – Англ., рос., укр.
4. Коломієць Т.В. Подолання гендерної асиметрії як механізм регулювання соціальних конфліктів українського суспільства // Політологія. Соціологія. Право. Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. С.74-79. Режим доступу: <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/195641/195986>
5. Стоун Д., Петтон Б., Гін Ш. Складні розмови: як обговорювати те, що хвилює найбільше; пер. з англ. О.Ліпської. – Х.: Віват, 2019. – 272 с.
6. Lisa Schirch & David Camp, The little book of Dialogue for Difficult Subjects: A Practical Hands – On Guide, Intercourse, PA: Good Books, 2007.

7. Best Practices for Government Agencies, Guidelines for Using Collaborative Agreement –Seeking Processes, Report and Recommendations of the SPIDR Environment/Public Disputes Sector, 1997.

В якості допоміжних матеріалів пропонується використання інформаційні ресурси кафедри соціології, що містять відеоматеріали з лекціями провідних вчених, їх монографії і статті, а також методичні матеріали і архів фахового наукового видання кафедри.

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
2. <http://i-soc.com.ua/journal/content.php> – Социология: теория, методы, маркетинг.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
4. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.
5. <https://nsuworks.nova.edu/pcs/about.html> – Peace and Conflict Studies Journal

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1 Денна форма

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	Тема 1. Трансформація сучасної сім'ї як формування підґрунтя сімейних конфліктів. Основні питання: Поняття сім'ї. Інституційні характеристики та функції сім'ї. Сім'я як мала соціальна група. Види та типи сімей. Історичний та культурний характер трансформації сім'ї. Зміни гендерних ролей в сучасній сім'ї. СРС: Антропологічні, кроскультурні, психологічні дослідження сім'ї.
2	Тема 2. Сімейні конфлікти: поняття, підходи, типологія. Основні питання: Основні питання: Сімейні конфлікти: поняття, типологія. Гендерно-рольові конфлікти в сім'ї. Патріархальні та егалітарні сім'ї. Причини виникнення та шляхи врегулювання конфліктів у в сім'ї. Міжпоколінні конфлікти в сім'ї. Ціннісні конфлікти в сім'ї. Проблема свободи репродуктивного вибору. Концепція відповідального батьківства. Свобода репродуктивного вибору. Трансформація сучасної сім'ї. СРС: Чайлд-фрі як прояв конфлікту цінностей.
3	Тема 3. Поняття, принципи та процедура сімейної медіації. Основні питання: Поняття медіації як альтернативного інструменту врегулювання конфліктів. Основні принципи медіації (Нейтральність / Безоціночність, Розподіл відповідальності, Добровільність, Конфіденційність) та їх характеристики. Процедура медіації (премедіація, етапи медіації, сепаратні зустрічі, результати медіації). Стратегія «виграш-виграш» у медіації. Особливості реалізації сімейної медіації. СРС: Роль премедіативного етапу у процесі медіації.
4	Тема 4. Діти в сімейних конфліктах та в сімейній медіації. Основні питання: Основні теорії виховання. Витоки конфліктів батьків і дітей. Асиметричне батьківство. Особливості процесу сепарації дітей у сім'ї. Діти в процесі розлучення. Проблеми участі дітей у сімейній медіації. СРС: Дитячі травми та їх вплив на сімейні конфлікти.

5	<p>Тема 5. Попередній етап сімейної медіації: особливості і завдання. Основні питання: Поняття попереднього етапу (премедіації) та його роль у сімейній медіації. Функції премедіації. Поняття і критерії медіабельності сімейного конфлікту. Залучення сторін в медіацію: виклики і труднощі. СРС: Робота зі спротивом в процесі медіації.</p>
6	<p>Тема 6. Емоційний інтелект в сімейній медіації. Основні питання: Поняття емоцій. Фізіологічна природа емоцій. Поняття емоційного інтелекту. Основні теорії дослідження EI. Ненасильницьке спілкування як основа емоційного інтелекту. Робота з емоціями сторін в процесі медіації. СРС: основні техніки роботи з емоціями.</p>
7	<p>Тема 7. Моделі і техніки сімейної медіації. Основні питання: Медіація врегулювання спорів. Добровільна та обов'язкова медіація. Он-лайн медіація. Відновна модель. Наративна модель. Класична модель. Оціночна модель. Техніка ненасильницького спілкування М.Розенберга в процесі медіації (модель шакала та модель жирафа). Використання основних принципів Гарвардської школи переговорів у техніці медіації (люди, інтереси, варіанти рішень, критерії). СРС: Охарактеризуйте поняття «медіабельність конфлікту».</p>
8	<p>Тема 8. Роль та професійні компетентності медіатора в процесі сімейної медіації. Основні питання: Конфліктологічні, процедурні, правові компетентності медіатора. Комунікативні навички медіатора: активне слухання. Техніки активного слухання: невербальна комунікація (погляд, міміка, психологічний простір, жести, поза, темп мови, тон і тембр голосу), використання пауз (мовчання), іменування відчуттів, прояснення / уточнення, перефразовування, резюмування. Аналіз процесу викривлення інформації в ході медіації: ситуативна вправа «Велик Івана». СРС: Роль емпатії у ненасильницькій комунікації.</p>
9	<p>Тема 9. Перспективи розвитку сімейної медіації в Україні і за кордоном. Основні питання: Історичні аспекти розвитку сімейної медіації. Компаративний аналіз сімейної медіації в Україні та за кордоном. АСМУ (Асоціація сімейних медіаторів України): цілі, завдання, ресурси. Можливості і обмеження застосування сімейної медіації у випадках сімейного насилля. СРС: перспективи розвитку сімейної медіації в Україні.</p>

Семінарські (практичні) заняття

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, приймати активну участь у дискусії, формулювати та відстоювати свою позицію, розробляти та представляти презентації з ключових тем.

Основною формою роботи на семінарському занятті є практичні кейси, які поєднують теоретичні та прикладні аспекти курсу та дозволяють діагностувати комунікативні компетентності магістрантів в поєднанні з демонстрацією та закріпленням знань. Викладач оцінює як глибину, ширину, точність понять і визначень, дану магістром під час вирішення практичних конфліктних кейсів, так і здатність оперативно реагувати на запитання аудиторії.

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

- сформулювати у студентів поняття сутності та видів сімейних конфліктів;
- сформулювати у студентів розуміння поняття сімейної медіації, її сутності та принципів;
- засвоєння студентами знань щодо особливостей застосування технік та методів в сімейній медіації;
- засвоєння студентами знань щодо особливості поведінки під час конфлікту;

№ з/п	Назва теми семінарського заняття та перелік основних питань
1	<p>Тема 1. Трансформація сучасної сім'ї як формування підґрунтя сімейних конфліктів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття сім'ї. Інституційні характеристики та функції сім'ї. 2. Сім'я як мала соціальна група. 3. Види та типи сімей. 4. Зміни гендерних ролей в сучасній сім'ї. <p>У результаті семінарського заняття студенти мають можливість виокремити головні сутнісні характеристики сучасної сім'ї, проаналізувати зміну ролей в сучасній сім'ї.</p>
2	<p>Тема 2. Сімейні конфлікти: поняття, підходи, типологія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сімейні конфлікти: поняття, типологія. 2. Причини виникнення та шляхи врегулювання конфліктів у в сім'ї. 3. Міжпоколінні конфлікти в сім'ї. Ціннісні конфлікти в сім'ї. 4. Проблема свободи репродуктивного вибору. 5. Чайд-фрі як прояв конфлікту цінностей. <p>У результаті семінарського заняття студенти під керівництвом викладача розглянуть конфліктні кейси. Розробляють карту конфлікту. Визначають рівень емоційної напруги конфлікуючих сторін, та обирають стратегію вирішення конфлікту.</p>
3	<p>Тема 3. Поняття, принципи та процедура сімейної медіації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття медіації як альтернативного інструменту врегулювання конфліктів. 2. Основні принципи медіації (Нейтральність / Безоціночність, Розподіл відповідальності, Добровільність, Конфіденційність) та їх характеристики. 3. Процедура медіації (премедіація, етапи медіації, сепаратні зустрічі, результати медіації). 4. Стратегія «виграш-виграш» у медіації. Особливості реалізації сімейної медіації. <p>У результаті семінарського заняття студенти визначають і проаналізують Нейтральність / Безоціночність, Розподіл відповідальності, Добровільність, Конфіденційність як основні принципи медіації.</p>
4	<p>Тема 4. Діти в сімейних конфліктах та в сімейній медіації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні теорії виховання. 2. Витоки конфліктів батьків і дітей. 3. Асиметричне батьківство. Особливості процесу сепарації дітей у сім'ї. 4. Діти в процесі розлучення. 5. Проблеми участі дітей у сімейній медіації. <p>У результаті семінарського заняття студенти проаналізують основні концепції виховання та визначають особливості поведінки дітей у сімейних конфліктах та сімейній медіації.</p>
5	<p>Тема 5. Попередній етап сімейної медіації: особливості і завдання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття попереднього етапу (премедіації) та його роль у сімейній медіації. 2. Функції премоделіації. 3. Поняття і критерії медіабельності сімейного конфлікту. 4. Залучення сторін в медіацію: виклики і труднощі. 5. Робота зі спротивом в процесі медіації.

	У результаті семінарського заняття студенти визначають роль та значення попереднього етапу у процесі сімейної медіації, навчаються працювати зі спротивом сторін.
6	<p>Тема 6. Емоційний інтелект в сімейній медіації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття емоцій. Фізіологічна природа емоцій. 2. Поняття емоційного інтелекту. 3. Основні теорії дослідження ЕІ. 4. Ненасильницьке спілкування як основа емоційного інтелекту. 5. Робота з емоціями сторін в процесі медіації. <p>У результаті семінарського заняття студенти проаналізують емоційний інтелект як важливу складову сімейної медіації та вивчать основні техніки роботи з емоціями.</p>
7	<p>Тема 7. Моделі і техніки сімейної медіації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Добровільна та обов'язкова медіація. Он-лайн медіація. 2. Відновна модель. Наративна модель. 3. Класична модель. Оціночна модель. 4. Техніка ненасильницького спілкування М.Розенберга в процесі медіації (модель шакала та модель жирафа). 5. Використання основних принципів Гарвардської школи переговорів у техніці медіації (люди, інтереси, варіанти рішень, критерії). <p>У результаті семінарського заняття студенти формують навички використання основних принципів Гарвардської школи переговорів у техніці сімейної медіації (люди, інтереси, варіанти рішень, критерії).</p>
8	<p>Тема 8. Роль та професійні компетентності медіатора в процесі сімейної медіації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конфліктологічні, процедурні, правові компетентності медіатора. 2. Комунікативні навички медіатора: активне слухання. 3. Техніки активного слухання: невербальна комунікація (погляд, міміка, психологічний простір, жести, поза, темп мови, тон і тембр голосу), використання пауз (мовчання), іменування відчуттів, прояснення / уточнення, перефразовування, резюмування. 4. Аналіз процесу викривлення інформації в ході медіації: ситуативна вправа «Велик Івана». <p>У результаті семінарського заняття за допомогою симуляційних вправ студенти ознайомляться з техніками активного слухання: використання пауз (мовчання), іменування відчуттів, прояснення / уточнення, перефразовування, резюмування</p>
9	<p>Тема 9. Перспективи розвитку сімейної медіації в Україні і за кордоном.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні аспекти розвитку сімейної медіації. 2. Компаративний аналіз сімейної медіації в Україні та за кордоном. 3. АСМУ (Асоціація сімейних медіаторів України): цілі, завдання, ресурси. 4. Можливості і обмеження застосування сімейної медіації у випадках сімейного насилля. <p>У результаті семінарського заняття студенти розглядають перспективи розвитку сімейної медіації в Україні і за кордоном.</p>

5.2 Заочна форма

Лекційні заняття

1	<p>Тема 1. Трансформація сучасної сім'ї як формування підґрунтя сімейних конфліктів.</p> <p>Основні питання: Поняття сім'ї. Інституційні характеристики та функції сім'ї. Сім'я як мала соціальна група. Види та типи сімей. Історичний та культурний характер трансформації сім'ї. Зміни гендерних ролей в сучасній сім'ї.</p>
---	---

	СРС: Антропологічні, кроскультурні, психологічні дослідження сім'ї.
2	<p>Тема 2. Сімейні конфлікти: поняття, підходи, типологія.</p> <p>Основні питання: Поняття сім'ї. Види, типи сімей. Сімейні конфлікти: поняття, типологія. Гендерно-рольові конфлікти в сім'ї. Патріархальні та егалітарні сім'ї. Причини виникнення та шляхи врегулювання конфліктів у в сім'ї. Міжпоколінні конфлікти в сім'ї. Ціннісні конфлікти в сім'ї. Проблема свободи репродуктивного вибору. Концепція відповідального батьківства. Свобода репродуктивного вибору. Трансформація сучасної сім'ї.</p> <p>СРС: Чайлд-фрі як прояв конфлікту цінностей</p>
3	<p>Тема 3. Поняття, принципи та процедура сімейної медіації.</p> <p>Основні питання: Природа та поняття сімейної медіації. Компоненти медіації. Позиції, інтереси, потреби, як основні складові медіаційного процесу. Сфера застосування медіації. Переваги медіації. Практичні кейси на розуміння позицій, інтересів та потреб.</p> <p>СРС: Розгляд принципів медіації. Розгляд практичних кейсів щодо способів вирішення конфліктів.</p>

Семінарські (практичні) заняття

1	<p>Тема 1. Трансформація сучасної сім'ї як формування підґрунтя сімейних конфліктів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття сім'ї. Інституційні характеристики та функції сім'ї. 2. Сім'я як мала соціальна група. 3. Види та типи сімей. 4. Зміни гендерних ролей в сучасній сім'ї. <p>У результаті семінарського заняття студенти мають можливість виокремити головні сутнісні характеристики сучасної сім'ї, проаналізувати зміну ролей в сучасній сім'ї.</p>
2	<p>Тема 2. Сімейні конфлікти: поняття, підходи, типологія.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сімейні конфлікти: поняття, типологія. 2. Причини виникнення та шляхи врегулювання конфліктів у в сім'ї. 3. Міжпоколінні конфлікти в сім'ї. Ціннісні конфлікти в сім'ї. 4. Проблема свободи репродуктивного вибору. 5. Чайлд-фрі як прояв конфлікту цінностей. <p>У результаті семінарського заняття студенти під керівництвом викладача розглянуть конфліктні кейси. Розробляють карту конфлікту. Визначають рівень емоційної напруги конфлікуючих сторін, та обирають стратегію вирішення конфлікту.</p>
3	<p>Тема 3. Поняття, принципи та процедура сімейної медіації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття медіації як альтернативного інструменту врегулювання конфліктів. 2. Основні принципи медіації (Нейтральність / Безоціночність, Розподіл відповідальності, Добровільність, Конфіденційність) та їх характеристики. 3. Процедура медіації (премедіація, етапи медіації, сепаратні зустрічі, результати медіації). 4. Стратегія «виграш-виграш» у медіації. Особливості реалізації сімейної медіації. <p>У результаті семінарського заняття студенти визначають і проаналізують Нейтральність / Безоціночність, Розподіл відповідальності, Добровільність, Конфіденційність як основні принципи медіації.</p>

1. Самостійна робота студента

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою, пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання, призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання.

Політика та контроль

2. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал кредитного модуля «Сімейна медіація», студенти виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом написання реферату. Значна увага буде приділятися симуляційним вправам з проведення процедури сімейної медіації за певними кейсами. Самостійне проведення процедури сімейної медіації сприяє поглибленню теоретичних знань студентів з окремих тем модуля та сприяє формуванню компетентностей використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань. Практичні кейси студенти складають самостійно, та подають на перевірку викладачу. Проведення процедури медіації відбувається на практичних заняттях.

Відвідуваність і виконання завдань

Дисципліна є інноваційною для системи української вищої освіти. За умови практичної відсутності у вітчизняному науково-освітньому просторі комплексних навчально-наукових видань з даної проблематики, дуже важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, в обсязі, достатньому для опанування дисципліни магістрами. Студенту складно буде належно підготуватись до семінарського заняття, виконати практичне завдання, якщо він буде пропускати лекції. Тому для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна і буде оцінюватись під час проведення експрес-контрольних. Разом з тим, відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з дисципліни. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені, а практичні завдання виконані студентом. Контроль рівня розуміння студентом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час індивідуального спілкування з викладачем за графіком консультацій, або за можливості, під час навчального заняття («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступні у системі «Кампус» та Moodle.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку, підручника чи іншого паперового носія не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

Навчальні заняття з дисципліни «Сімейна медіація» проводяться у формі лекцій та практичних семінарських занять.

На лекціях викладач формулює положення теорій сучасних теорій соціально-політичних конфліктів та моделей, видів і технік сімейної медіації, демонструє кейси сучасних конфліктів та процедур медіації, за необхідності, відтворюючи матеріал у вигляді презентації. Лекції відбуваються у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання, або матеріал попередніх занять.

Основною формою роботи на семінарському занятті є як відповіді на теоретичні питання, так і робота з практичними кейсами.

Опанування дистанційних курсів.

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

3. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, складання практичних кейсів, виконання завдань \(участь у симуляційних вправах\);](#)

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.](#)

Семестровий контроль: [залік](#)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарських заняттях;

2) складання кейсів та участі у симуляційних вправах;

3) написання реферату;

4) результатів експрес-контрольних на лекціях;

Робота на семінарських заняттях оцінюється в 10 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми, участь у симуляційних вправах, складання кейсів – 9-10 балів;
- «добре» – глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція, складання кейсів – 6-8 бали;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 1-5 бал;
- «незадовільно» – повна пасивність на семінарському занятті – 0 балів.

Викладач оцінює роботу студента на кожному практичному занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на практичних заняттях виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на восьмому і шістнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг студента станом на 8-й тиждень (за результатами роботи на 6-8 практичних заняттях) і 16-й тиждень (за результатами роботи на наступних 6-8 практичних заняттях) навчання повідомляється студенту на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання студента визначені у положенні про РСО з дисципліни.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Виступи з доповідями на семінарських заняттях, активність роботи на семінарських заняттях, участь у дискусіях та симуляційних вправах, складання кейсів.	80	10	8	80
2.	Експрес-контрольні на лекціях	5	5	1	5
3.	Реферат	15	15	1	15
	Всього				100

Умови допуску до семестрового контролю: [зарахування усіх передбачених РП документів](#)

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

4. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції, студенту важливо застосовувати техніку конспектування основних понять, ознак, класифікацій, визначень, процедур, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме

питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Під час підготовки до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Під час відповіді не треба боятись помилитись – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й оптимізувати процедуру проходження семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відеоконференцій та освітньої платформи Сікорський для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено к.філос.н., доценткою кафедри соціології Коломієць Тетяною Володимирівною

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 23.06.2023)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 11 від 27.06.2023)

Додаток А

Рейтингова система оцінювання результатів навчання (для студентів денної форми)

Рейтинг студента з дисципліни «Гендерні конфлікти та сімейна медіація» складається з балів, що отримуються за:

- 1) відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарських заняттях;
- 2) складання кейсів та участі у симуляційних вправах;
- 3) написання МКР у форматі академічного есе;
- 4) результатів експрес-контрольних на лекціях;

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях (максимальна кількість балів на 1 семінарському занятті складає 10):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної відповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів у процесі дискусії; складання кейсів, участь у симуляційних вправах;	9-10
---	------

активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі; складання кейсів	6-8
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення завдань з грубими помилками, вирішення завдань без обґрунтування	1-5

2. Написання МКР у форматі академічного есе (максимально 15 балів)

Інноваційно-творчий підхід до розкриття проблеми, дотримання формальних і змістовних вимог до академічного есе.	14-15
Глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція, дотримання формальних і змістовних вимог до академічного есе.	12-13
Обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками, дотримання формальних і змістовних вимог до академічного есе.	10-11
Достатнє розкриття проблеми з численними недоліками, незначне порушення формальних і змістовних вимог до академічного есе.	9
Недостатнє розкриття проблеми з численними недоліками, значне порушення формальних і змістовних вимог до академічного есе.	0-8

Заохочувальні бали

Всього не більше 5 балів за такі види робіт:

– за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, конкурсах студентських робіт, публікації);

– участь у факультетських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських олімпіадах

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RD = 80 + 5 + 15 = 100 \text{ балів.}$$

Студенти, які набрали протягом семестру 60 і більше балів ($RD \geq 0,6 R$) отримують залік так званим “автоматом” відповідно до набраного рейтингу.

Студенти, які не надали всіх передбачених програмою дисципліни документів не допускаються до заліку.

Студенти, які надали всі документи, але набрали протягом семестру менше 60 балів ($RD < 0,6 R$) виправляють недоліки у наданих документах і отримують залік за результатами такої роботи із урахуванням якості складених документів і активності на семінарських (практичних) заняттях.

Для отримання студентом відповідних оцінок (ECTS та традиційних) його рейтингова оцінка (RD) переводиться згідно з таблицею:

<i>RD</i>	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
<i>RD</i> < 60	незадовільно	Незадовільно

Тематика модульних контрольних робіт:

1. Переваги і недоліки сімейної медіації у вирішенні конфліктів.
2. Крос-культурний характер гендерних конфліктів.
3. Гендерна нерівність versus гендерна відмінність.
4. Чи можливе безконфліктне суспільство.
5. Порівняльні характеристики медіації та інших інструментів врегулювання конфліктів.
6. Гендерні стереотипи як джерело гендерних конфліктів.
7. Асиметричне батьківство як риса традиційних суспільств.
8. Концепція чайлд-фрі як прояв ціннісних конфліктів.
9. Позиції, інтереси, потреби як основні складові медіаційного процесу
10. Структура та етапи процесу сімейної медіації.
11. Робота з інтересами: види, техніки.
12. Ненасильницька комунікація М.Розенберга: панацея чи утопія.
13. Компетентності медіатора (власний досвід).
14. Картографія конфлікту.
15. Емоційний інтелект та його роль у сімейній медіації.
16. Активне слухання в процесі медіації.
17. Невербальна комунікація: важливість для сімейної медіації.